

Citát:

„Kde jsou stromy,
tam je i voda.“

Slawomir Rawicz

ÚVODNÍK

Vážené kolegyně a kolegové,
současné období českého lesnictví, které je charakterizované plošným rozpadem smrkových porostů, rekordními těžbami, propadem cen dříví a obrovskou potřebou obnovit les na tisících hektarech lesní půdy, vytváří příležitost i potřebu hledat a nacházet nové způsoby obhospodařování, financování a správy lesních majetků. Čeká nás velké množství jednání s ministerstvem zemědělství, ministrem životního prostředí, poslanci, senátory a nevládními organizacemi při přípravě a prosazení potřeb vlastníků lesů v rámci novelizace zákonů, vyhlášek, tvorby státní a evropské lesnické politiky. Pro tato jednání je role Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů naprosto zásadní. Zastupujeme široké spektrum nestátních vlastníků. Máme silnou vyjednávací pozici, ale to pouze za předpokladu, že budeme jednotní a při jednání profesionální.

Pokud chceme v budoucnu udržet hospodářskou funkci lesů v ČR, musíme na jedné straně jít cestou snižování nákladů nutných na obhospodařování lesních majetků a na straně druhé najít nové možnosti výnosů nad rámec tržeb z prodeje surového dříví. Základním legislativním předpokladem pro snižování nákladů je výrazná liberalizace lesního zákona a s ním spojených vyhlášek. Současná přisnost lesního zákona se stává přítěží pro vlastníky lesů například i proto, že nastavuje zbytečně vysokou laťku při implementaci různých certifikací pro české vlastníky lesů, a tím je diskriminuje oproti vlastníkům zahraničním. Nestátní vlastník lesa by měl mít možnost si vybrat, jakým směrem se chce při hospodaření na svém majetku vydat. Jestli vše podřídí pouze výnosu z lesa, nebo ne. Je sice hezké, že řešíme pestrou druhovou skladbu lesů jako předpoklad větší ekologické stability porostů, ale je třeba si uvědomit, že čím větší mikromanagement lesních porostů budeme dělat, tím lze očekávat vyšší náklady na těžbu i správu majetku.

Na straně výnosů bych byl rád, kdybychom si udrželi ekonomickou nezávislost tím, že dokážeme mít dostatek finančních prostředků pouze z tržního prodeje dříví. Bohužel je to přání, které je již dnes na mnoha majetcích nesplnitelné. Definitivně pryč je také doba, kdy mohl vlastník

Ilustrační foto. Archiv SVOL.

lesa z prodeje dříví financovat i různé mimoprodukční funkce lesa, které využívala celá společnost ve formě veřejného zájmu na náklady vlastníka lesa. Dle mého názoru by se v budoucnu měly stát nosnými programy příjmů vlastníků lesů vedle prodeje surového dříví i příspěvky na hospodaření podle nařízení vlády č. 30/2014 Sb., kde stát formou pozitivní motivace směřuje vlastníky lesů k prosazování státní lesnické politiky a plošné platby za ekosystémové funkce lesa. Důvod, proč zavést plošnou platbu pro vlastníka lesa, je prostý – lesní hospodář stejně jako zemědělský hospodář udržuje krajinu pro celou společnost. V kontextu s klimatickou změnou roste význam ekosystémových funkcí lesa. Dostávají se do popředí témata jako je zadržování vody v krajině, prameniště, ochlazování a zpomalování proudění vzduchu, horizontální srážky na hřebenech hor, tlak na biodiverzitu ze strany EU, vázání CO₂ ve dřevě, intenzivní turistický ruch v lesích, potřeba údržby lesní dopravní sítě pro návštěvníky lesa, certifikace PEFC, FSC atd.

Prosadit plošné platby za ekosystémové funkce lesa nás bude stát mnoho úsilí, nervů a času. Jsem přesvědčený, že čas na toto téma dozrál a že společně vše zvládneme.

Lesu Zdar!

Ing. Petr Skočdopole
místopředseda SVOL
a předseda Komory církevních lesů

Příjem žádostí o příspěvek na zmírnění dopadů kůrovcové kalamity za rok 2019 vyhlášen. Bude plánovaná alokace dostatečná?

Příjem žádostí o příspěvek byl zahájen v úterý 21. 7. 2020 a bude probíhat do 18. 9. 2020. Pravděpodobnost, že státem uvolněné prostředky na zmírnění škod způsobených kůrovcovou kalamitou v roce 2019 nebudou stačit na pokrytí žádostí nestátních vlastníků lesů, je podle expertů SVOL vysoká.

„Vlastníci lesů vítají, že se ministři zemědělství podařilo zajistit ze státního rozpočtu částku sedm miliard na dotační titul Příspěvek na zmírnění dopadů kůrovcové kalamity, a dodržet slibovaný termín podání žádostí,“ uvádí předseda SVOL František Kučera. Je však otázkou, zda čtyři miliardy určené z této částky na kompenzace pro nestátní lesy (pozn. 3 mld. jsou určené pro státní lesy), budou stačit.

SVOL již na jaře avizoval, že čtyři miliardy na pokrytí žádostí nestátních vlastníků lesů jsou málo, a to i v případě sazby za odškodnění za r. 2019 ve výši 398 Kč/m³, kterou pro MZe vypočítala externí firma. „Je potřeba říci, že tato sazba neodráží skutečnou škodu, která vlastníkům lesa

vznikla, ale je pouze příspěvkem. A to dokonce nižším než v posledním kvartálu roku 2018, ačkoli cena dřeva dále klesala a náklady na pěstební i další práce rostly. Při výpočtu sazby jsme ve SVOL vycházeli ze stejného schématu jako v první etapě poskytování těchto příspěvků a dospěli jsme k sazbě 586 Kč/m³. I při sazbě nižší, která byla pro rok 2019 ohlášena, je však zřejmé, že pokud by objem nahodilých těžeb za loňský rok v nestátních lesích dosáhl odhadovaných 13 mil. m³, nebudou alokované 4 miliardy finanční pomoci stačit.“ Vysvětluje Kučera.

Předseda Komory církevních lesů Petr Skočdopole k tomu říká: „Osmnáctého září budeme již vědět s naprostou přesností, kolik je opravdu potřeba finančních prostředků na pokrytí 100% žádostí od nestátních vlastníků. Už na jednání kulatého stolu 29. 5. 2020 na MZe odhadovali zástupci SVOL potřebu finančních prostředků pro nestátní vlastníky ve výši 5,2 mld. a současně podpořili myšlenku finanční pomoci i státnímu podniku LČR.

pokračování na str. 2. »

Věřím, že pokud budou žádosti nestátních vlastníků přesahovat 4 mld. Kč, tak MZe přihledne k nesrovnatelně těžší finanční situaci tisíců drobných vlastníků lesů a najde dostatek finančních prostředků na doplnění tak, aby nemuselo přistoupit k nesystémovému krácení žádostí na straně nestátních vlastníků lesů.

Podpora nestátních vlastníků lesů v jejich úsilí obnovit lesy po kůrovcové kalamitě a zachovat je pro příští generace je podle SVOL věci celé vlády, nikoliv pouze Ministerstva zemědělství. To podle nestátních vlastníků lesů postupuje vstřícně. „Velice pozitivně vnímám navýšení rozpočtu podle nařízení vlády č. 30/2014 Sb. o výkony spojené s následnou péčí o zalesněné kultury. Stejně také to, že MZe dodrželo slib a časový rámec vypsaní dotačního titulu Příspěvek na zmírnění dopadů kůrovcové kalamity za rok 2019,“ konstatuje Petr Skočdopole.

Pro nestátní majetky, které navíc citelně zasáhla situace kolem covid-19 ještě více ztěžující obchod se dřevem, průběh zalesňování i personální obsazení sezónních prací, jsou státní příspěvky klíčovou pomocí. „Příspěvek na zmírnění dopadů kůrovcové kalamity je dnes nezbytným nástrojem podpory vlastníků pro urychlenou obnovu českých lesů, a tak by s ním mělo být i nakládáno. Příspěvek za rok 2018 jsme podali osmý den po otevření žádostí v prosinci r. 2019 v rámci sedmi krajů,“ konstatuje ředitel Lesní správy Arcibiskupství pražského Milan Mochán a poukazuje na problémy se zuřadováním žádostí v některých krajích: „První příspěvky od dvou krajů jsme obdrželi již v prosinci a poslední v květnu roku 2020. Vzhledem k tomu, že náš rozsah nahodilě těžby, a tedy výše příspěvků za rok 2018 nebyl zásadní (15 % příjmů), tak jsme s vyplácením spokojeni. Příspěvek na další období, za rok 2019, může být však pro mnohé vlastníky rozhodující v boji o financování běžného provozu. I když má ekonomika poměrně jednoduchá a neměnná pravidla, je vidět, že metodika stanovení výše příspěvku pro r. 2019 byla změněna. Pro každý subjekt je přitom stěžejní vědět, kolik finančních prostředků a kdy může očekávat. Tyto informace a finanční toky se dosud těžko predikují.

To potvrzuje i odborný lesní hospodář násobně menšího lesního majetku, Města Kaplice, Jakub Máchal: „Co se týče příspěvků, každá koruna získaná jinak než z prodeje dřeva má pro nás v dnešní době cenu zlata. Je nezbytné, aby stát pomáhal našemu sektoru a aby výše uvolňovaných financí byla dostatečná.

Kromě zmírnění dopadů škod způsobených kůrovcem v minulých letech je podle SVOL nezbytné dívat se nyní kupředu a koncepčně jednat o možnostech podpory nestátních vlastníků lesa v budoucích časech. Velký potenciál spatřuje SVOL v tzv. „dotaci na plochu“. „Pokud můžeme předvídat stav lesů a hospodaření po kůrovcové kalamitě, dojdeme jistě k závěru, že poměr mladých porostů bude mnohonásobně větší a naopak příjem z lesů hospodářských v těchto regionech se velmi sníží. Dotace na plochu by tak vytvářela finanční podporu majitelům lesů, kteří poskytují celé společnosti mnohokrát zmiňovaný přínos souboru funkcí od zadržování vody v krajině, ochlazení krajiny a rekreační funkce, tvorba kyslíku, zadržování CO² až po sběr plodů,“ říká předseda Komory soukromých lesů Richard Podstatzký. „Majitelé lesů poskytují společnosti tyto funkce bezplatně a jejich kompenzace spočívá v prodeji dřeva. Na obnovených mladých porostech ale nebude tento příjem reálný. Inspiraci můžeme hledat u zemědělců, kteří pobírají již tuto dotaci dlouhodobě a dostávají ji za péči o kulturní krajinu a ve srovnání s lesy jejich ekologický přínos je někdy až diskutovatelný.

Jana Divišová
PR manažer

11. kolo příjmu žádostí z Programu rozvoje venkova 2014-2020

Dne 7. 7. 2020 podepsal ministr zemědělství Pravidla, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty Programu rozvoje venkova na období 2014–2020, pro 11. kolo příjmu žádostí.

Příjem žádostí bude probíhat pouze prostřednictvím Portálu farmáře v termínu od 6. 10. 2020 8:00 hodin do 27. 10. 2020 18:00 hodin.

Finanční objem (alokace), je stanoven pro jednotlivé operace předběžně. Konečná částka pro závazkování projektů bude upravena podle stavu finančního plánu, aktuálního kurzového přepočtu, bude navýšena o případné nevyčerpané prostředky z předchozích kol příjmu žádostí.

Úplné znění Pravidel je k dispozici v elektronické podobě na internetové adrese MZe www.eagri.cz/prv a současně také na stránkách Státního zemědělského intervenčního fondu www.szif.cz.

Hlavní změny podmínek společné pro všechny operace

- **Prodloužení lhůty** pro získání platného a pravomocného **opatření stavebního úřadu až k datu předložení povinných příloh**.
- **Sloučení termínů pro předkládání příloh k výběrovému řízení a cenovému marketingu** (do 2 000 000 Kč bez DPH v případě zakázky na dodávky a/nebo služby nebo 6 000 000 Kč bez DPH v případě zakázky na stavební práce).
- Zavedení **zásobníku projektů** – žádosti, které nebyly doporučeny, se zařadí do zásobníku projektů, ze kterého mohou být vzaty do administrace podle aktuálního zůstatku finančních prostředků.

11. kolo příjmu žádostí se týká následujících operací:

Název operace	Alokace (Kč)
1.1.1 Vzdělávací akce	40 000 000
1.2.1 Informační akce	15 000 000
4.3.2 Lesnická infrastruktura	260 000 000
6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců	240 000 000
6.4.1 Investice do nezemědělských činností	280 000 000
6.4.2 Podpora agroturistiky	100 000 000
8.4.1 Obnova lesních porostů po kalamitách	287 500 000
8.5.1 Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin	37 500 000
8.5.3 Přeměna porostů náhradních dřevin	110 000 000

- **Změna způsobu doručování dokumentů** ze strany SZIF – hlavním komunikačním kanálem je datová schránka. Dokument je doručen okamžikem, kdy se do datové schránky přihlásí osoba oprávněná k přístupu k dokumentu, případně 10. den od dodání dokumentu do datové schránky, pokud se do té doby oprávněná osoba nepřihlásí. Pokud žadatel datovou schránkou nedisponuje, jsou dokumenty standardně doručovány pouze na Portál farmáře.

Revize náhradové vyhlášky

Od loňského podzimu běží práce na novele „náhradové“ vyhlášky č. 335/2006 Sb. Ministerstvo životního prostředí (MŽP) tak vyhovělo dlouhodobému požadavku SVOL řešit problémová ustanovení této vyhlášky. Z těchto nedostatků lze uvést zejména chybné vzorce pro výpočet některých náhrad (např. udržení tvaru lesa nízkého) nebo pouze částečnou kompenzaci u některých typů újem (např. omezená výše povolených těžeb). Dalšími tématy jednání jsou administrativní náročnost podávání žádostí a obsah publikovaných výkladů MŽP k náhradám

Hlavní změny u lesnických operací 4.3.2 Lesnická infrastruktura

- Rozdělení projektů do 2 samostatných záměrů – a) výstavba nových lesních cest 1L a 2L; b) rekonstrukce stávajících lesních cest 1L a 2L.
- Záměry mají samostatný finanční rozpočet a samostatná preferenční kritéria.
- V záměru b) bylo zavedeno nové preferenční kritérium „Projekt je realizován na lesním majetku s významným zastoupením jehličnatých dřevin“. S ohledem na potřebu rekonstrukcí zajišťujících preventivní zpřístupnění ohrožených lesních porostů či ke zlepšení zpřístupnění porostů již zasažených.

8.4.1 Obnova lesních porostů po kalamitách - bez zásadních změn

8.5.1 Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin – bez zásadních změn

8.5.3 Přeměna porostů náhradních dřevin – bez zásadních změn

Alokace na lesnické operace vyhlášené v tomto kole a zejména stanovení preferenčních kritérií u operace 4.3.2 Lesnická infrastruktura byly předmětem mnoha jednání zástupců SVOL s Ministerstvem zemědělství. Návrh SVOL, aby za současné kůrovcové kalamity bylo zcela upuštěno od výstavby nových lesních cest 1L ve prospěch rekonstrukce stávajících lesních cest, nebyl akceptován. Podařilo se vyjednat úpravu původního návrhu možného bodového zisku u kritérií v záměru b), nicméně stále zůstává vysoká bodová preference u lesních cest 1L. Nebyl akceptován náš návrh na úpravu finanční náročnosti projektu. Co se týče

nového preferenčního kritéria č. 4, sekce MZe pro fondy EU se zásadně postavila proti návrhu SVOL, aby toto kritérium bodově zohledňovalo zatížení lesní dopravní sítě vyjádřené podílem celkové výše těžeb za roky 2018 a 2019 v m3 na 1 ha a rozlohy lesního majetku. Výsledné znění preferenčního kritéria je založeno na procentickém zastoupení jehličnatých dřevin na lesním majetku.

(red.)

újem. Členy ustavené pracovní skupiny jsou vedle zástupců SVOL a MŽP rovněž zástupci MZe, AOPK ČR a nezávislí odborníci.

V tuto chvíli jsou opakovaně projednány a lze říci, že panuje shoda pracovní skupiny na většině výpočetních postupů. Co se týče jednotlivých náhrad újem, tak bylo dohodnuto:

1) Náhrada újmy vzniklé v důsledku ponechání lesa nebo jeho částí samovolnému vývoji

Vzorec i způsob určení výše náhrady v praxi vyhovuje, proto zůstává beze změn.

2) Náhrada újmy vzniklá v důsledku změny skladby dřevin lesního porostu

Byly odstraněny varianty výpočtů pro různé kategorie lesů, resp. lesy ve zvláště chráněných územích a mimo ně (dvukolejnost). Nově se pracuje s cílovou

(neomezenou) druhovou skladbou dřevin a skladbou požadovanou orgánem ochrany přírody. Cílová druhová skladba (CDS) je ztotožněna s cílovou druhovou skladbou uvedenou v aktualizovaných OPRL (do doby jejich zpracování se bude vycházet z CDS uvedených ve stávajících OPRL). U náhrady ze zhoršení produkčních možností byl akceptován nový vzorec navržený SVOL vycházející z hodnotového celkového průměrného přírůstu (CPPH). Jako ekonomicky odůvodněné náklady lze u náhrady ze zvýšených nákladů i nadále využívat náklady na zajištěnou kulturu dle aktuálně platné oceňovací vyhlášky.

3) Náhrada újmy vzniklé v důsledku prodloužení obmýtí stanoveného v lesním hospodářském plánu nebo lesní hospodářské osnově převzaté protokolem o převzetí

Byl akceptován nový vzorec navržený SVOL, který bude použitelný rovněž pro samostatné prodloužení obnovní doby bez prodloužení obmýtí. Pro případ budoucích velmi nízkých nebo záporných úroků bylo dohodnuto stanovení základní (pevné) úrokové míry. SVOL předložil návrh na novou pohyblivou úrokovou sazbu nahrazující stávající (nevyhovující) sazbu PRIBOR. Návrh SVOL posoudí MŽP do příštího jednání.

4) Náhrada újmy ze snížení produkce lesního porostu vzniklé v důsledku zkrácení doby obmýtní (udržení nebo zavedení tvaru lesa nízkého a středního)

Nově bude kompenzováno i udržení nebo zavedení lesa středního. Při převodu na les nízký, resp. střední, nebo jakémkoliv jiném požadavku na zkrácení obmýtí, uplatní vlastníků lesa jednorázovou náhradu za předčasné smýcení dle vyhlášky č. 55/1999 Sb. Po převodu bude vlastníku lesa do stanoveného obmýtí (pravděpodobně 20 let) hrazena potenciální roční renta z lesa dle vyhlášky č. 55/1999 Sb. Pokud bude obmýtí lesa nízkého nebo středního vyšší, stanoví se náhrada kalkulačním výpočtem (znaleckým posudkem). Po shromáždění chybějících podkladů k objemové a hodnotové produkci lesa nízkého a středního by měl být k dispozici modelový kalkulační výpočet pro základní dřeviny těchto lesů (DB, BK, HB, JS, AK), který bude poskytnut pro potřeby vlastníků lesů.

5) Náhrada újmy vzniklé v důsledku snížení zakmenění lesního porostu

Byl akceptován nový vzorec navržený SVOL vycházející z CPPH. Hlavní výhodou je zahrnutí hodnoty probírek realizovaných v průběhu obmýtí lesního porostu do výpočtu náhrady s výsledným zvýšením stávající náhrady.

6) Náhrada újmy vzniklé v důsledku omezené výše povolených těžeb při tvorbě lesního hospodářského plánu nebo lesní hospodářské osnovy nebo vzniklé v průběhu platnosti plánu nebo osnovy převzaté protokolem o převzetí v důsledku omezení těžeb v jednotlivých lesních porostech na základě požadavku OP

Byl akceptován nový vzorec navržený SVOL, který odstraňuje stávající (neopodstatněné) krácení náhrady újmy na poloviční částku. Náhrada by se měla nově vztahovat na veškeré situace, kdy orgán ochrany přírody omezí výši těžby v konkrétním lesním porostu, tj. nejen ve všech maloplošných ZCHÚ (včetně NPP a PP) a v 1. zónách CHKO, ale i ve 2. a 3. zónách CHKO, popř. i v hospodářském lese s výskytem chráněného druhu. V případě úrokové míry platí obdobně to, co je uvedeno u prodloužení obmýtí.

7) Náhrada újmy vzniklá v důsledku ponechání jednotlivých stromů do jejich fyzického rozpadu

Stávající vzorec byl zachován s tím, že bude odstraněna dosavadní omezující podmínka zakmenění ponechaných stromů nepřesahující 0,2 plného zakmenění. Současně bude vlastníku lesa umožněna volba způsobu zjištění objemu ponechaných stromů, např. i spočítáním ponechaných stromů a určením jejich objemu s využitím hmotnatosti středního kmene z LHP/LHO.

[pokračování na str. 3.](#) »

8) Náhrada újmy vzniklé v důsledku ponechání ležícího dříví po těžbě v porostu

Náhradu bude možno uplatnit stávajícím výpočtem dle ekonomických údajů vlastníka lesa nebo nově umožněnou paušální platbou dle tabulkově stanovených hodnot. Rozhodnutí o způsobu použití výpočtu bude věcí vlastníka lesa.

9) Náhrada újmy vzniklé v důsledku mimořádného nebo nákladově náročnějšího opatření nebo majetkové újmy v důsledku požadavku orgánu OP na hospodaření v lese.

Do mimořádných opatření bude možno nově zahrnout rovněž transakční náklady na změnu způsobu hospodaření a také administrativní náklady vynaložené na uplatnění náhrady újmy ve formě stanoveného procenta z uplatněné částky (např. náklady na vyhotovení znaleckého posudku).

Zachována bude samozřejmě náhrada z nákladově náročnějších opatření. Vedle ní bude možno nově uplatnit také náhradu ze snížených výnosů (např. z prodeje dřeva v nevhodný okamžik, z omezení zužitkování těžebních zbytků po těžbě, z prodeje nedřevních produktů, ze ztráty pracovních příjmů vlastníka lesa a ze zatížení zbytku

podniku provozními fixními náklady). Protože způsob výpočtu těchto náhrad pravděpodobně nebude součástí novely, počítáme s metodickou pomocí vlastníků lesů při jejich uplatnění.

Příští jednání pracovní skupiny by se mělo uskutečnit koncem července 2020. Na jednání budou dořešeny úroková míra u náhrad z prodloužení obmýtlí a z omezené výše povolených těžeb a výše paušální platby za ponechání ležícího dříví. Dále zbývá projednat náležitosti žádosti o náhradu újmy včetně vzorové žádosti a příloh.

Závěrem lze uvést, že pokud spatří dohodnuté znění novely vyhlášky světlo

světa v dohledné době, mělo by to pro lesní majetky omezené z důvodu ochrany přírody znamenat celkové zvýšení dosud uplatňovaných náhrad újem. Jaká bude vlastní praxe AOPK ČR při vlastním posuzování a přiznávání náhrad újem po novele vyhlášky, to ukáže teprve čas. V každém případě počítáme s průběžným informováním zejména našich členů, ale i ostatních vlastníků lesa o vývoji v této oblasti v rámci poradenské a osvětové činnosti SVOL.

Ing. Tomáš Dohnanský
Odborný poradce SVOL

ROZHOVOR

Ing. Jiří Svoboda Větší pravomoci vlastníků zlepší stabilitu lesů

Člen představenstva SVOL a ředitel Lesního družstva obcí se sídlem v Příbyslavi komentuje mimořádně náročnou situaci vlastníků lesů a lesníků z pozice člověka s dlouholetými zkušenostmi.

Kde má váš vztah k lesu počátek?

Jsem z venkova, z Hamrů nad Sázavou, což je obec, která má dnes asi 1600 obyvatel. Navíc táta byl lesník, děda myslivec. Paradoxně otec mě ale od studia lesnictví zrazoval, protože v tom neviděl perspektivu. Před čtyřiceti lety se hodně změnilo, masivně se zvětšovaly lesnické úseky i lesní správy, zaváděla se mechanizace do lesů. Důsledkem je jejich dnešní stav. Lesnictví se ale mezitím zase posunulo jinam. Hospodářská role lesů, která byla za socialismu primární, je nyní upozaděná. Tehdy měla prioritu, a jestli se rozjezdily cesty a způsobilo to erozi, to nikdo neřešil. Jenže teď se to zase obrací do opačného extrému. Dostáváme se do pozice, která skončí tím, že budeme žít z dotací, kompenzací a nějakých těch paušálů, ale svoboda hospodáře bude pasé.

To jste ale v těch osmnácti nemohl tušit. Jakou jste měl představu o budoucím povolání?

Vzhledem k tomu, že můj táta hajný byl, realitu jsem znal a neměl jsem přehnaně romantické představy. V lesnictví jsou spíš drsné národy, je třeba se s nimi popasovat a hlavně vědět, že je to mnohdy jen slupka. Nastoupil jsem shodou okolností na úsek, kde sloužil otec, takže jsem to tam dokonale znal. Lidi i les. Hajného jsem dělal asi rok, protože záhy jsem byl povolán na místo technika lesní správy. Pak přišla revoluce, privatizace, transformace lesního hospodářství, a já se stal revírníkem, následovalo lesní družstvo a nakonec jsem se stal fořtem. Je dobře, když si člověk projde celou strukturou. Teď vím, že jedna věc je dělat fořta, a jiná vedoucího technického úseku firmy,

kteou řídí představenstvo, starostové. Ti si nepřejí, aby les byl jen mašina na peníze, ale na druhou stranu nějaký přiměřený výnos chtějí. Chtějí samozřejmě, aby les vypadal dobře, aby to byla vizitka i pro ně. Vzhledem k tomu, že jsem asi 12 let dělal místostarostu, chápu mentalitu lidí v komunální politice. Zároveň se ale nebojím říct i nepříjemné věci.

I před kůrovcem jste varoval už dlouho dopředu...

Když jsem s tím přišel poprvé, moc lidí mi nevěřilo. Mysleli, že přeháním. Já ale cítil, že průšvih ze severní Moravy co nevidět postoupí k nám. A taky mi bylo jasné, že to kůrovcové dříví jede na Vysočinu, do těch velkých zpracovatelských kapacit, takže byt tady nebylo dramatické sucho, snad jen v roce 2015, kůrovce už je prostě příliš mnoho a zdravotní stav porostů už nehraje zásadní roli. Nemám vůbec radost, že se naplnilo, co jsem říkal. Na Třebíčsku to vybuchlo nejdříve, v roce 2016, a bylo jen otázkou času, kdy to západní větry poženou naším směrem. Nejen že jsme ale neměli žádný plán, věci nabraly takovou dynamiku, že nás všechny překvapuje. Nejsem optimista. Jen jsem v sobě potlačil depresi z toho, že je to bezvýchodná situace. Je to jako s koronavirem - zpomalit a roztáhnout v čase, aby objemy těžby i zalesňování byly zvládnutelné.

Jak lesy pocítují dopady covid-19?

Covid měl fatální dopad u příhraničních pil. Třeba do rakouského Retzu, který je pouhé 4 kilometry od hranic, se výrazně omezil příjem dřeva. Teď je otázka, co udělá stavebnictví, spotřeba, obrovské množství dřeva z Rakouska jede do Itálie. Rakušanům se nelíbí, že se tam vozí levné české kůrovcové dříví. Takže tlačí na politiky, aby to nějak zatrhli nebo aspoň zredukovali. To jsou všechno věci, které jsme nečekali. Jako když nám před deseti lety do ekonomické krize zafoukaly Kyrill, Ivan a Herwart. Padlo 10 milionů kubíků dřeva v době, kdy ho nikdo nechtěl! Tyhle věci se zkrátka dějí a my se s nimi musíme vypořádat.

Přitom les vypadá na první pohled tak klidně.

A vidíte, práce v něm je dobrodružství. Já to mám ale rád. Kdyby nebylo občas drama, necítil bych, že žiju. Ale někdy vás to semele. Víte, kdyby třeba teď nebyl problém s obrovským přebytkem dřeva, tak to je řešitelné. Z hlediska společenského by asi nebyl problém, pokud bychom jako firma zkrachovali. Ale pokud by po nás mělo zůstat třeba 1500 hektarů nezalesněných, to už by byl pro společnost velký problém. Proto se naskytá otázka, proč se má stát angažovat v pomoci vlastníků. Nějakých 50 milionů korun odevzdaných ročně na daních možná není nijak zásadních, ale aby uprostřed Vysočiny zůstaly nezalesněné holiny, to si společnost nemůže úplně dovolit...

Co s tím?

Návrat k ohleduplnosti a zodpovědnosti je v pořádku. Jde jen o tu míru. Environmentální, sociální a ekonomická role lesa by měly být vybalancované. Skutečností však je, že se to prudce naklání k těm prvním dvěma. Ano, má to logický základ - devastace lesů plus obrovský přebytek dřeva na trhu. Ono se to zase překlápí, za nějakých pár let. Dřevo stoupne na ceně, dřevostavba bude luxus. 20, 30 let se teď

bude čekat, než se začne v lesích zase těžit. Bohužel, jsme v této dramatické situaci bez významných podpor ze strany státu. Přitom jde o čas. Je třeba zadržet vodu v lese, v mokřadech, odkud se voda tak rychle nevypaří jako z velkých vodních ploch. Každopádně pro boj se suchem je zásadní změnit hospodaření na polích, sucho je především v zemědělské krajině, a to jde ruku v ruce s lesy.

Dokázal byste vypíchnout možná jednu dvě věci, které by lesníkům momentálně ze strany státu pomohly?

Je to jednoduché a už to mnohokrát zaznělo. Máme nejpřísnější lesní zákon na světě. A míra odlesnění přitom dosahuje té v rozvojových zemích. Je evidentní, že přísná legislativa sama o sobě problémy vyřešit nebo jim předcházet nedokáže, ba naopak. Zákon nás tak sešněroval předpisy, že nemůžeme reagovat tak, jak je v jednotlivých konkrétních případech třeba. Míra vlastního úsudku a rozhodování je tak zúžená, že lesní hospodář v podstatě nemá možnost upravit vše podle místních podmínek. Expozice, návětrná strana, závětrná, spodní vody - pokud hospodář nepijde na konkrétní místo a nerozhodí se, není schopen smysluplně rozhodnout. Podle tabulek a vyhlášek to prostě nejde. Je třeba pracovat s každým detailem a nezatrácovat ani ten smrk. Což my lesníci taky neděláme, sázíme ho dnes v nějakých 50–60 procentech, protože máme za to, že má šanci, vždyť tenhle strom dokáže žít od 200 metrů n. m. až na hranici lesa do 1300 metrů. Kdyby lesní hospodáři měli větší prostor, možná bychom nedoputovali do problému, který dnes máme. Ano, sucho je, změna klimatu taky. Ale my jsme si pro katastrofu připravili půdu. Každý nový lesní zákon například prodlužoval věk porostu, kdy se může obnovovat. A teď tu máme obrovské množství starých stromů, které jsou nejnáchylnější ze všech. Nejsou schopné se přizpůsobit změně hladiny spodní vody. Lesy nám zestárlý a my jsme zároveň zpomalili rychlost obnovy. A do toho ještě ochrana přírody vstupuje tím, že brání, abychom kůrovce těžili. Takže je třeba liberalizovat lesní zákon, dát větší prostor vlastníkům, což by se mělo odrazit ve stabilitě lesů. Lidé jsou různí, každý bude hospodařit maličko jinak, a tak to má v přírodě být.

Jak myslíte, že budou budoucí generace lesníků vnímat tu vaši?

Na jednu stranu jsme šťastná generace, co kácela smrky, které se prodávaly dobře a draho, z čehož profitovala celá společnost, a sázela buky. Ale věci se mění a je třeba přijímat nové výzvy. Struktura lesa bude zásadně jiná, to už dnes vidíme, jak z hlediska věku, tak druhové skladby, a práce s takovým porostem je složitější. Když máte různorodý porost a máte rozhodovat, kde a co má zůstat z hlediska vlastností a stavu, to už zdaleka není tak jednoduché. Příští generace bude řešit jiné výzvy, než kterým jsme byli vystaveni my.

Chodíte si do lesa jen tak pro radost?

Pro mne je to jediná očista, kdykoli něco řeším, sebrat se a jít do lesa. Podobně mě naplňuje rybaření, to je relaxace. Obojí člověka nabíjí.

Děkuji za rozhovor.

Jana Divišová

Turisté a vlastníci lesů – pohled ze soukromého majetku

Opatření související s covid-19 znamená vysokou návštěvnost lesů během karanténních opatření. I v létě většina obyvatel České republiky zůstala „doma“ a leckdo si neutěšeného stavu lesů všimnul vůbec poprvé. Pro vlastníky lesů znamenal příval návštěvníků větší starost o jejich bezpečnost a často i ztížení pracovních podmínek. Tématice se věnuje příspěvek Ing. Martina Fojta, správce Kolowratských lesů.

Návštěvnost lesů neustále stoupá, jak situaci vnímáte ze svého pohledu?

Význam rekreační funkce v lesích stále sílí, což je patrné ve všech státních i privátních lesích České republiky. Zvýšený zájem o užívání lesa byl v období nouzového stavu, kdy společnost měla možnost volného pohybu právě v lesích. Průměrný roční počet návštěv lesa na 1 obyvatele naší republiky je více než 20. Tato vysoká návštěvnost klade i na vlastníky lesních pozemků další nároky, které je mnohdy velice obtížné plnit v době, kdy se české lesy potýkají s historickou kůrovcovou kalamitou obrovského rozsahu.

Zatímco turisté se přicházejí zrekreovat, vlastníci lesů a lesníci na svém majetku potřebují řešit kalamitu.

V prvé řadě by mělo být cílem zachránit, co možná největší část lesů, urychleně zpracovat kalamitu a bezodkladně obnovit nový les. Takový les, který bude dalším generacím přinášet užitek se všemi jeho funkcemi, tedy i funkcí rekreační. K tomu je nutné výjimečné pracovní nasazení lesníků a lidí pracujících v lese. Bohužel návštěvníci lesa mnohdy vidí jen svůj zájem v podobě sběru lesních plodů a volného pohybu. Nechápou souvislost, že o les je nutné se starat a musí se v něm v současnosti velice intenzivně pracovat i v době víkendů a svátků.

Jsou nyní lesy z pohledu turistů nebezpečným místem?

Je nutné si uvědomit, že lesní práce přináší rizika v podobě pádu stromů a rovněž rozsáhlé území s uschlými stromy nejsou bezpečné pro pohyb veřejnosti. Vlastník lesa je svojí prací mnohdy jako zahradník, kdy veřejnosti vytváří příjemné prostředí, v němž se cítí dobře a stále se tam vrací. V době intenzivního zpracování kalamity je však nutná ohleduplnost a odpovědnost všech návštěvníků lesa s respektováním všech omezení přístupu. Co však vlastníci ve svém lese denně zažívá a musí řešit? Konfikty s lidmi, kteří nerespektují pravidla a lesní zákon, spousta odpadků, bezohledný sběr lesních plodů a rušení zvěře bezohledným pohybem v jakoukoliv denní či noční dobu. Velice smutná realita vyjadřující postoj společnosti, která nechce objektivně vidět obrovský význam vlastníků lesa a lesníků, kteří plní společenskou objednávku na užívání lesa

pokračování na str. 4. »»

a vytváří hodnoty pro budoucí generace. Pokusme se lesu v době kalamity pomoci, přispějme k tomu každý z nás jednoduchou věcí. Chovejme se ke každému lesu tak, jako bychom byli na vlastní zahrádce, kde rovněž neničíme vytvořené hodnoty a plně vnímáme její důležitost. Les je pro nás všechny životně důležitý a je nutné se o něho náležitě starat. Práce lesníků je nezastupitelná a zejména v této kalamitní době, kdy se rozhoduje na velké části naší republiky o existenci lesa a dalším vývoji.

LOS AKTUÁLNĚ

Chřadnutí a odumírání borových porostů v Česku

V současnosti v našich podmínkách dochází k rozvoji bezprecedentní kalamity v borových porostech, která v průběhu posledních 5 let způsobila téměř zánik porostů této dřeviny v celé řadě oblastí (zejména na jihozápadní Moravě a ve středních a východních Čechách). Příčiny této kalamity spočívají ve zřetězení nepříznivých vlivů abiotického, biotického i antropogenního charakteru. Kalamita v různé míře postihla prakticky všechny středoevropské státy, v Česku však dosáhla pravděpodobně největší intenzity (podobně jako v případě smrkových porostů).

Dramatické („skokové“) zhoršení zdravotního stavu borových porostů se začalo v mnoha oblastech státu projevovat v průběhu druhé poloviny roku 2015, jako následek extrémní klimatické situace vzniklé během vegetační sezóny, v přímé vazbě na doslova žalostnou situaci ve stavu ochrany lesa u této dřeviny u většiny vlastníků lesů. Protože v následujících letech 2016 a 2017 nenastalo z objektivních i subjektivních důvodů v naprosté většině zasažených lokalit zlepšení přístupu k ochraně lesa, prvotní abiotický stres „nastartoval“ rozvoj celého spektra biotických škodlivých činitelů, lišících se oblastně, místně i časově. Také jejich intenzita a rozsah působení vykazoval a nakonec stále vykazuje velkou míru variability. Opakování klimaticky extrémní situace v roce 2018 pak celkový stav dále zhoršilo. Vývoj počasí v roce 2019 (a dosavadní průběh v roce 2020) naopak poskytuje určitou naději, že kalamita se přestane tak dramaticky rozvíjet a dojde naopak k jejímu útlumu, minimálně alespoň v části zasažených oblastí.

Výchozí situace

Současná kalamita v borových porostech „nespadla z nebe“. Postupné (dlouhodobé) zhoršování zdravotního stavu borovice lesní ve starších porostech je dobře patrné především na výsledcích sledování míry defoliace v rámci aktivit mezinárodního kooperativního programu ICP Forests, kdy se zdravotní stav lesních dřevin v našich podmínkách sleduje na síti monitoračních ploch (celkem na cca 300 trvalých plochách). Právě defoliace (tj. míra odlistění) je přitom považována za jeden z klíčových ukazatelů celkového zdravotního stavu, resp. fyziologické kondice stromů. Na připojeném grafu (Obr. 1), týkajícím se porostů borovice lesní starších 60 let, je uvedený trend dobře patrný, společně se zlomem po roce 2015, kdy se skokový nárůst odumírajících porostů projevil i na hodnocených plochách formou zvýšení výskytu mortality stromů (defoliační třída 4 a částečně také 3). Právě na příkladu zhoršování zdravotního stavu borovice lesní, typické hlubokokořenné dřeviny, je možné dokumentovat vliv rostoucího srážkového deficitu, resp. kritický nedostatek

půdní vlhkosti v hlubších půdních horizontech minerálních podloží či sedimentů s nepropustnými jílovitými vrstvami.

Působení houbových patogenů a rostlinných parazitů

Prakticky současně s projevy fyziologického chřadnutí stromů v důsledku extrémního sucha a tepla v roce 2015 bylo v poškozených porostech (především v Čechách) v závěru roku a v následujícím roce 2016 možno pozorovat příznaky rozsáhlé infekce korun houbovým patogenem, který obdržel české jméno kuželík borový (*Diplodia sapinea*) (Obr. 3). Jde o taxon, který byl v našich podmínkách v minulosti uváděn prakticky výhradně u borovice černé a jeho současný kalamitní výskyt na borovici lesní je v podmínkách střední Evropy proto považován za jeden z průvodních znaků měnících se podmínek prostředí („klimatické změny“). Naopak charakteristický patogen doprovázející suchem oslabené borovice, který byl při minulých obdobích odumírání této dřeviny (naposledy především v 90. letech minulého století) velmi početný, a to kornice borová (*Cenangium ferruginosum*), se v poškozených porostech vyskytovala v mnohem menší míře. Šetření provedená LOS prokázala, že první zmíněný patogen velmi významným způsobem zhoršil zdravotní stav borových porostů, způsobil masivní prosychání korun a nezřídka i jejich celkové odumření. Nápadné bylo také zjištění, že se v mnohem větším měřítku vyskytoval v Čechách (zpočátku hlavně v Polabí a ve Středočeské pahorkatině) než na střední a jižní Moravě. V současnosti se již regionální rozdíly více stírají a tento druh je možno běžně zastihnout i ve východní polovině státu.

Na konkrétní průběh a dopady kalamity mělo také významný vliv rozšíření jmelí bílého (*Viscum album*), které se v posledních několika desetiletích, zejména pak v současnosti, v borových porostech významně šíří a napomáhá zhoršování jejich zdravotního stavu a predisponuje stromy k napadení dalšími biotickými škodlivými činiteli. Recentní nápadné šíření jmelí bývá rovněž považováno za charakteristický příznak probíhajícího oteplování (a souvisejícího „vysušování“ krajiny).

Rozvoj přemnožení podkorního hmyzu

V roce 2016, následujícím po odeznění klimatického extrému z roku 2015, začalo v borových porostech docházet k aktivizaci podkorního hmyzu, v závislosti na charakteru a rozsahu vstupního „abioticko-fytopatologického“ poškození a konkrétním výskytu a výši populačních hustot hmyzích škůdců. Zpočátku, v letech 2016-2018, platilo, že v západní polovině státu spíše převažovaly méně agresivní druhy, kolonizující silně oslabené a poškozené stromy, konkrétně krasec borový (*Phaenops cyanea*) a lýkohub borový (*Tomicus piniperda*). Agresivní lýkožrout vrcholkový (*Ips acuminatus*) byl zpočátku přítomen méně, přičemž nelze vyloučit, že omezující roli jeho výskytu hrálo i napadení korun kuželíkem borovým, které nutričně znehodnotilo lýkovou část. Naopak v podmínkách jižní a jihozápadní Moravy velmi záhy propuklo masivní přemnožení tohoto druhu (Obr. 4), doprovázené na většině lokalit podobně přemnoženým lýkožroutem borovým (*Ips sexdentatus*). V obou částech státu se také začalo šířit přemnožení pilořitky *Sirex noctilio*, opět více v Čechách než na Moravě a ve Slezsku (na severní Moravě a ve Slezsku se však kalamita v borových porostech ve větším měřítku nerozvinula, nepochybně také proto, že zde borovice netvoří ve většině lesních porostů významnější zastoupení).

V současnosti se pokračujícím rozvojem přemnožení biotických činitelů a absencí účinných zásahů, resp. opatření ochrany lesa, uvedené rozdíly mezi jednotlivými zasaženými oblastmi postupně stírají. Stále však platí, že oblast jižní a jihozápadní Moravy vykazuje v daleko větší míře parametry typické kůrovcové kalamity, s výskytem ohnisek ostře ohraničených od okolních porostů (je to dobře

Obr. 2 Výřez ortofotomapy oblasti severního Znojemska (srpen 2018) s patrným ohniskovitým odumíráním borových porostů (ex: www.mapy.cz)

Obr. 3 Povrch borového kmene s příznaky přítomnosti plodniček kuželíku borového

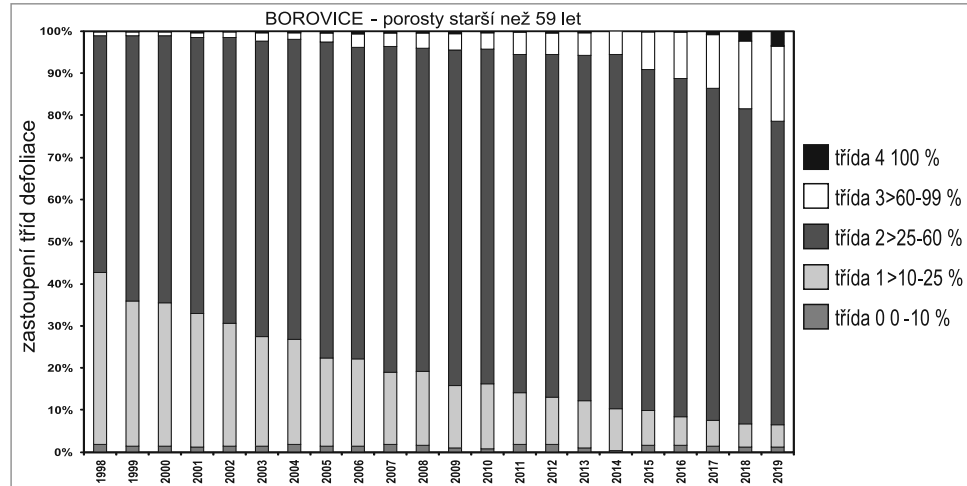

Obr. 4 Požerek lýkožrouta vrcholkového

Obr. 5 Rozsáhlé odumírání borových porostů vlivem kombinace abiotických vlivů a biotických činitelů (Střední Čechy, Český kras, jaro 2020)

patrně i na veřejně přístupných orthofoto-mapách, např. na serveru www.mapy.cz (Obr. 2)). Ohniska („kúrovcová kola“) však začala v minulém roce vznikat i na mnoha místech v Čechách, nejvíce asi v prostoru jižních Čech a širší oblasti Polabí. V letošním roce se zatím situace s podkorním hmyzem jeví v příznivějším světle a dosavadní charakter počasí dává naději na opatrný dílčí optimismus.

Obr. 1 Vývoj defoliace základních druhů dřevin – borovice starší 60 let (ex: Fabiánek 2020)

Závěr

V uplynulých 5 letech (2015–2019) u nás došlo k rozsáhlému, naštěstí stále regionálně podmíněnému, chřadnutí a odumírání borových porostů, které nemá z historického hlediska obdoby (Obr. 5). Ve východních a středních Čechách a na jižní a jihozápadní Moravě je celkový objem napadené a odumřelé borové dřevní hmoty možno odhadnout v řádech statisíců, resp. milionů metrů krychlových, přičemž významná část stojí (či již leží) v porostech nezpracovaná a představuje tak i velké zdravotní riziko pro návštěvní-

ky lesa. Přestože u této dřeviny v daleko větší míře než u smrku hrálo a hraje roli přímé poškození abiotickými vlivy (dokumentované četnými případy, kdy stromy doslova odumřely z fyziologických příčin a nebylo na nich prokázáno ani sekundární napadení biotickými škodlivými činiteli), velkou roli zde rovněž tvoří fakt, že ochrana lesa zde byla dlouhodobě zanedbávána, a to jak ve smyslu preventivním, tak i kurativním. Dominantní role abiotických vlivů však na druhou stranu dává naději,

že pokud současný charakter počasí potrvá i ve zbytku letního období, dojde v borových porostech k významnému zlepšení, byť možná pouze krátkodobému.

Článek byl zpracován v rámci činnosti Lesní ochranné služby a s podporou projektu NAZV č. QK1920406 „Biotické aspekty odumírání borovice lesní v oblastech postižených suchem“.

Ing. Miloš Knížek, Ph.D., Ing. Jan Liška,

Ing. František Lorenc, Ph.D.

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, Útvar lesní ochranné služby

§ 20 odst. 1 písm. b) a odst. 3 lesního zákona, která dovolují provádění terénních úprav prováděných při hospodaření v lese. Mezi hospodaření v lese patří podle § 2 písm. d) lesního zákona mimo tradičních činností, jako je těžba, obnova, výchova a ochrana lesa též činnosti zabezpečující plnění funkcí lesa, funkci rekreační nevyjímaje.

Závěr, že ke zřízení singltrekové trasy v lese není rozhodnutí o odnětí pozemků plnění funkcí lesa nezbytné, platí ovšem pouze za předpokladu, že si pozemky, na nichž se trasa nachází, i po jejím zřízení ponechají charakter pozemků určených k plnění funkcí lesa, tzn., že budou i nadále vyhovovat definičním znakům zakotveným v § 3 lesního zákona. Tato podmínka bude nicméně většinou splněna, jelikož při zřízení singltrekových tras zůstávají lesní porosty zachovány a dochází nejvýše k odtěžení jednotlivých stromů v rozsahu nepřesahujícím běžnou intenzitu výchovného zásahu. Ani šíře singltrekových tras zpravidla nepřesahuje obvyklou šíři značené turistické trasy pro pěší.

Zřízení singltrekové trasy současně nebude mít bez dalšího za následek ani omezení plnění některé z funkcí lesa v obvyklém rozsahu, tedy vznik stavu charakterizovaného v § 15 odst. 1 lesního zákona jako omezení využívání pozemků pro plnění funkcí lesa. Spíše než o omezení plnění některé z funkcí lesa jde o posílení plnění funkce rekreační. I zde je možno vést analogii mezi zřízením singltrekové trasy a zřízením značené trasy pro pěší turisty. Nebude tedy automaticky zapotřebí ani rozhodnutí o omezení plnění funkcí lesa.

I při zřízení singltrekové trasy je nicméně nutno vzít v úvahu, že pro posouzení právního režimu jsou rozhodující jedinečné okolnosti příslušného případu. Ty mohou, byť se zainteresovaným osobám jeví jako zcela nepodstatný detail, popsaté obecné závěry modifikovat.

JUDr. Ing. Martin Flora, Dr.
advokát

VE ZKRATCE

• Jednání ke kúrovcové kalamitě

Mimořádnou situaci v českých lesích způsobenou dlouhodobým suchem a kúrovcovou kalamitou nebyvalého rozsahu umocnila „koronavirová krize“, která s sebou přinesla přechodné zastavení obvyklých možností kúrovcového dříví do Číny, omezení kapacity dřevozpracovatelských závodů a dostupnosti zahraničních pracovníků. Nelehkou situaci vlastníků nestátních lesů bylo třeba intenzivně řešit a hledat způsoby, jak by jim stát mohl odpovídajícím způsobem pomoci, a to finančně, úpravou legislativy a koncepčními změnami. Od začátku roku do poloviny července proběhlo osm zasedání republikového výboru SVOL, z toho pět z důvodu opatření proti šíření covid-19 formou videokonference, a jedno mimořádné zasedání předsednictva rovněž distanční formou. SVOL také zahájil pravidelné pracovní schůzky s náměstkem ministra zemědělství zhruba ve čtrnáctitýdenním intervalu a s návrhy na odstranění překážek, které ztěžují ochranu a obnovu lesa po kúrovci se obrátil také na předsedu vlády. 30. dubna se uskutečnil první ze série kulatých stolů (dosud se uskutečnily tři) k situaci v lesnickém a dřevařském sektoru, které řídí ministr zemědělství a kde jsou přítomni také zástupci ostatních zainteresovaných resortů. Za SVOL se jednání účastní předseda František Kučera a místopředseda Petr Skočdopole. K hlavním projednávaným tématům patří přímá podpora vlastníků lesů pro zasahování při ochraně lesa pro rok 2020 a 2021, daňové úlevy a zvýhodnění, nastavení podpor v lesnickém a dřevařském sektoru v delším časovém horizontu, možnost energetického využití dřeva, větší využití dřeva a výrobků ze dřeva v rámci veřejných zakázek s výhodou pro soutěžitele při vyšším podílu využitího dříví. SVOL usiluje také o to, aby pro případy regionálních nebo celostátních mimořádných situací majících charakter kalamit byla přijata úprava zákona o zadávání veřejných zakázek v lesním hospodářství. Příští kulatý stůl by se měl uskutečnit začátkem září.

• Příspěvky na hospodaření v lesích – změna nařízení vlády od 1. 7. 2020

Dnem 1. července (pokud jde o lesnické tituly) a 1. zářím (pokud jde o myslivecké tituly) nabývá účinnosti novela nařízení vlády č. 30/2014 Sb., o poskytování příspěvků na hospodaření v lesích, která byla od února letošního roku připravována ve spolupráci MZe a SVOL. Cílem návrhu je především podpora rychlé obnovy lesa na holinách vzniklých po kúrovcových těžbách. Do nařízení vlády se podařilo prosadit poskytnutí finančního příspěvku na výchovu lesních porostů do 40 let věku 2x za období platnosti LHP nebo LHO lesích v pásmech ohrožení lesních porostů imisemi A a B (sazba při rozčle-

nění lesního porostu jednou za období LHP nebo LHO sazba 10 000 Kč/ha, jinak 6 000 Kč/ha), nový titul zřizování nových oplocenek (sazba 50 000 Kč/km), nový titul následná péče o výsadbu lesního porostu (12 000 Kč/ha každoročně počínaje rokem výsadby lesního porostu do doby zajištění lesního porostu, max. po dobu 5 let). Novela ruší rozdělení sazeb podle kategorie lesů a skupin SLT, zvyšují se některé sazby. Novým mysliveckým příspěvkem je příspěvek na pořízení chladicího zařízení pro ulovenou zvěř (podléhá režimu de minimis). Pro rok 2020 byla v rozpočtu MZe schválena podpora LH ve výši 1,15 mld. Kč, v následujících letech by se měla zvyšovat o 600 mil. Kč ročně. O finanční příspěvek na obnovu, zajištění a výchovu lesních porostů bude moci nově žádat i státní podnik Lesy ČR. Žádosti se podávají elektronicky prostřednictvím modulu uvedeného na stránkách MZe; žádosti opatřené podpisem OLH a přílohami je třeba zároveň doručit na příslušný krajský úřad. Ohlášení žadatele podané po novele NV je platné do konce daného kalendářního roku.

• Zpracování oblastních plánů rozvoje lesa

Základní šetření ke zpracování oblastních plánů rozvoje lesa probíhala v první polovině roku 2019 dle nastaveného harmonogramu MZe, byť s ohledem na opatření proti šíření koronaviru v několika případech distanční formou, za účasti SVOL. Původní termíny závěrečných šetření byly odloženy na dobu „pokoronavirovou“. V letošním roce se zatím uskutečnilo závěrečné šetření pro PLO 11 Český les (rovněž s účastí SVOL), 14 Novohradské hory a 40 Moravskoslezské Beskydy. Do konce roku by mělo proběhnout závěrečné šetření pro PLO 9 Rakovnicko-kladenská pahorkatina, PLO 21 Jizerské hory a Ještěd, PLO 23 Podkrkonoší, 34 Hornomoravský úval, 35 Jihomoravské úvaly a 38 Bílé Karpaty a Vizovické vrchy (rozvrh jednání je k dispozici na www.uhul.cz). Podrobným rozbohem SVOL zjistil, že prostřednictvím závazných stanovisek MŽP k zavádění geograficky nepůvodních lesních dřevin (GND) v rámci tvorby nových OPRL pro jednotlivé přírodní lesní je porušován konsenzus dosažený v Národním adaptačním plánu na změnu klimatu. Vydaná stanoviska výrazně omezují počet přípustných druhů GND i jejich procento pro jednotlivé cílové hospodářské soubory, což má za následek snížení právní jistoty vlastníků lesů při výběru dřevin do budoucí druhové skladby lesů. SVOL se proto obrátil na ministra životního prostředí a požádal jej o společné jednání s ministrem zemědělství k řešení výše zmíněných rozporů při tvorbě OPRL. Jednání na úrovni náměstků se uskutečnilo 15. 7. 2020, za SVOL se jej zúčastnil předseda Kučera, dále Radomír Charvát, Ladislav Šimerda a Tomáš Dohnanský. Závěrem jednání je, že MŽP deklarovalo připravenost jednat s MZe o případné dílčí revizi formy dalších závazných stanovisek a způsobu využití odborných podkladů ze závazných stanovisek pro potřeby OPRL. Náměstci obou resortů zároveň dohodli schůzku ředitelky odboru obecné ochrany přírody a krajiny MŽP a ředitele odboru hospodářské úpravy a ochrany lesů MZe, která bude předcházet

Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování finančního příspěvku na zmírnění dopadů kúrovcové kalamity v nestátních lesích za rok 2019, Metodická příručka pro žadatele, odkaz na modul žadatele a další podrobnosti k programu jsou k dispozici na www.eagri.cz/prispevky-kurovec.

pokračování na str. 6. »

Vlastníci lesů, odborní lesní hospodáři, i v této mimořádně obtížné době nezapomínejte na povinnost požádat orgán státní správy lesů včas o změnu plánu nebo osnovy, pokud by zpracováním těžby nahodilě měla být překročena celková výše těžeb stanovená schváleným plánem nebo převzatou osnovou, a případně i požádat o změnu závazného ustanovení LHP o minimálním plošném rozsahu výchovných zásahů v porostech 40 let věku. Vlastníci lesů hospodařící bez schváleného LHP nebo převzaté osnovy mají povinnost včasného ohlášení těžby OSSL nad 3 m³/ha za kalendářní rok.

zet zpracování závazného stanoviska pro PLO 25 Orlické hory, kde je naplánováno základní šetření 8. 9. 2020.

• Novela zákona o myslivosti

Návrh novely zákona o myslivosti schválila 29. června vláda a byl postoupen do Poslanecké sněmovny. V rámci jednání SVOL a MZe se podařilo do návrhu novely prosadit možnost převést majetek z jedné honitby do druhé, pokud vlastník bude mít pozemky, které toto umožní vzhledem k hranicím honiteb. SVOL podporuje návrh novely, zároveň je však podle něj zapotřebí v uvolnění paragrafů, které řeší tvorbu a změny honiteb, pokračovat a zohlednit práva vlastníků lesů myslivecky hospodařit na vlastním majetku. Toto stanovisko tlumočil novinářům místopředseda SVOL Richard Podstatzký na společné tiskové konferenci organizací, které sdružují vlastníky honebních pozemků, sedláky, lesníky i ochránce přírody 14. července v Praze.

• Koncepce lesního hospodářství do r. 2035

V červnu letošního roku zahájilo Ministerstvo zemědělství zpracování podrobného aplikačního dokumentu ke Koncepci lesního hospodářství do roku 2035, kterou schválila vláda v únoru 2020. SVOL nominoval své zástupce do dvaceti pracovních skupin, které tematicky odpovídají přijatým závěrům a cílům Koncepce a formulují konkrétní opatření k realizaci Koncepce a související gesce, termíny a nároky na státní rozpočet, a to jak v rámci dané pracovní skupiny, tak v rámci hlavních oblastí: plnění všech funkcí lesa pro budoucí generace s ohledem na probíhající klimatickou změnu, reforma státní správy, les a zvěř, podpora hospodaření v lesích, osvěta a výzkum v lesním hospodářství.

• Rozšíření červené zóny lesů zasažených kůrovcem

27. července zveřejnilo Ministerstvo zemědělství nové Opatření obecné povahy (OOP), kterým se rozšiřuje tzv. červená zóna, pro kterou platí mimořádná opatření k řešení kalamitní situace v lesích, přibližně o 10%, především na území české části republiky. Červená zóna se rozšířila z 5 127 katastrů na 6 109, z celkového počtu 13 078 katastrálních území v ČR. V červené zóně mohou majitelé lesů na holinách větších než 2 hektary ponechat nezalesněné pruhy uvnitř porostů v šířce až 5 metrů v rozestupech minimálně 20 metrů od sebe, popřípadě ponechat nezalesněné pruhy v šířce až 5 metrů na rozhraní lesa a nelesní půdy pro vytvoření okraje porostu. V červené zóně může vlastník lesa ustoupit od používání obranných opatření, jako jsou například lapače.

Plné znění OOP je k dispozici na webu MZe www.eagri.cz v záložce Úřední desky a na úřední desce všech obecních úřadů obcí s rozšířenou působností.

Ing. Marie Růžková
tajemnice SVOL

Z REGIONU

Kůrovec řádí v jihočeských lesích: Druhé místo v republice

Jihočeská regionální organizace SVOL má v současné době 88 členů hospodařících na lesní výměře o rozloze cca 65 000 ha. V rámci Jihočeského kraje se jedná o zastoupení ve výši 17% z celkové lesní výměry lesních porostů. Kůrovcová kalamita si v nich vybírá svou daň.

Druhá skladba lesních porostů vlastníků, kteří zde hospodaří, je typická pro Jihočeský kraj, a to znamená, že výrazně převažují porosty jehličnatých dřevin, jejichž zastoupení činí cca 86%, ze kterých více než polovinu tvoří smrky. Zastoupení borovice představuje zhruba 25% všech lesních porostů v rámci Jihočeského kraje. Samotná struktura - druhová skladba porostů se postupně mění, nicméně celkový výsledek bude samozřejmě patrný v delším časovém horizontu. Při obnově lesa dochází dlouhodobě k navyšování podílu listnatých dřevin – příkladem může být skutečnost, že na jihu Čech se v roce 2018 zvýšil podíl listnatých dřevin na 32% a v tomto příznivém trendu pokračovali vlastníci také v loňském roce. Existují majetky, kde se roční podíl vysazených listnatých dřevin pohybuje okolo 50 %.

Jihočeský region je výrazně postižen kůrovcovou kalamitou. Tento nepříznivý vývoj během posledních let postupně graduje. V roce 2018 činila nahodilá těžba v kraji 3,06 mil. metrů krychlových, v roce 2019 byla výše nahodilé těžby již 4,138 mil. kubíků. V rámci krajů ČR je to bohužel nechtěné druhé místo. Dačice a místní lesy se dokonce staly symbolem kůrovcové zkázy. Vypořádání s kůrovcovou kalamitou je velmi obtížné, v určitých periodách chtějí mít všichni najednou nejen zpracováno, ale i rychle realizovanou dřevní hmotu na trhu. Potýkají se pak se stejným problémem jako jiní vlastníci napříč celou republikou – trh je dřevem přesycen a pak se nabízí klasická nerudovská otázka – „Kam s ním?“ „*Pokud vezmeme v úvahu ještě cenové relace, nelze se divit skutečnosti, že někteří vlastníci mohou považovat vlastnictví lesních pozemků za „malý danajský dar“, neboť jejich hospodaření se dostává do záporných čísel*“, říká Jan Kalafut, předseda regionální organizace SVOL.

Proto nestátní vlastníci lesů nejen v jižních Čechách vítají v souvislosti s kůrovcovou kalamitou pomoc státu, který formou nového finančního příspěvku pomohl vlastníkům částečně eliminovat jejich nepříznivou situaci. V Jihočeském kraji požádali vlastníci v I. etapě (IV.Q 2017 a r. 2018) o finanční příspěvek na ztrátu za zpeněžení na celkový objem 1 329 582 metrů krychlových zpracované kůrovcové dřevní hmoty. Podáno bylo 1 050 žádostí s finančním požadavkem 435 mil. Kč. „*Nyní se již otevřelo nové období pro podávání žádostí za r. 2019. Otázkou je, zda tato výše finančních prostředků bude pro případné žádosti za rok 2019 dostačující*“, uvádí Jan Kalafut s tím, že v roce 2019 byly škody ještě vyšší a ani v jižních Čechách kalamita rozhodně neskončí letos ani příští rok.

Při své hlavní činnosti se někteří vlastníci – zejména větší městské majetky např. Lesy města Písku s.r.o., Lesy města Český Krumlov s.r.o., Správa lesů města Tábora s.r.o. věnují nadále i činnostem, které souvisí s edukací veřejnosti, jako je výchova naší mladé generace v rámci lesní pedagogiky, či realizaci projektů Programu rozvoje venkova, které se týkají příměstské rekreační činnosti – naučné stezky, sportoviště apod. Pomocí těchto projektů dochází svým způsobem k tzv. řízené turistice.

Tip na výlet

V příměstském lese Dubík poblíž sídliště Plešivec vznikla unikátní naučná stezka. Návštěvníkům nabízí celkem pětaticet hravých interaktivních prvků o přírodě. Bude se tu pozorovat, poslouchat i malovat. Stezku si užijí především děti, které rády poznávají více smysly a zdolávají výzvy. Nová naučná stezka měří dva kilometry a jejím středobodem je dubický rybníček. Je rozdělena na tři části a věnuje se fungování přírody, fauně i flóře a také pohybovým aktivitám. „*Oblíbený*

les teď obohacujeme o spoustu naučné interaktivní zábavy. Když to děti baví, je pro ně přirozené se dál o přírodu zajímat a chránit ji“, říká Miroslav Štoll, jednatel Lesů města Český Krumlov, které stojí za vybudováním stezky. „*U nové stezky jsme mysleli na školy i školky, ale dokážu si představit, že se sem rády vypraví celé rodiny. V létě se navíc přímo nabízí zkombinovat návštěvu vyhřátého historického města s příjemným chládkem lesa, kde se děti budou moci realizovat*“, doplňuje Miroslav Štoll.

Hospodaření v lesích pohledem úředníka státní správy

pokračování

V prvních letech po roce 1989 byla státní správa lesů na okrese Klatovy začleněna k Pozemkovému úřadu. To také formovalo vzájemné poznávání a vztahy

Z venkovní exkurze členů regionálního SVOL Plzeňského kraje na Přimdě v r. 1998

nových vlastníků lesních pozemků k OLH a také ke státní správě lesů a myslivosti. Hned při nástupu do funkce státní správy jsem si uvědomil potřebu respektovat vlastnická práva k lesním pozemkům, ale také nutnost vyžadovat plnění a dodržování zákonných povinností lesního zákona. Jednalo se zejména o výši těžeb, výchovných zásahů, obnovu lesa a ochranu lesa. A to se nám společně dařilo dodržovat i díky dobrým vzájemným vztahům rozhodujících subjektů. Právě to byl klíč k uplatňování zejména funkce a zákonných možností OLH i po nabytí účinností lesního zákona v roce 1996. Jako OSSL jsme okamžitě organizovali odborné semináře pro vlastníky lesa a odborné lesní hospodáře za účasti pracovníků ÚHÚL, MZe, MŽP, ČIŽP i poslanců a kolegů z regionu Klatovska, Domažlicka či části Plzeňska. To vše postupně vybuďovalo vzájemný respekt a možná i úctu. Uvedu alespoň odborný seminář pro obce s odborníky z ÚHÚL, venkovní ukázky z lesních školek, ochrany lesních kultur, výchovy lesních porostů, obnovy lesa, ale také ochrany lesa. Další podobné semináře jsme uskutečnili přímo u konkrétních vlastníků lesa, např. pana hraběte Jindřicha Kolowrata-Krakovského, pana Haise, města Měčín. Současně jsme pro vlastníky lesa zorganizovali dvě odborné besedy za účasti pracovníků MZe k uplatňování finančních podpor dle lesního zákona.

V tomto období jsme se ale kromě jiného všichni museli věnovat ochraně lesa, konkrétně kůrovce. Trvalým přehledem, úzkým kontaktem všech již výše uvedených subjektů, ale také za aktivní

pomoci ČIŽP se nám podařilo i tuto oblast udržet v potřebných mezích; spolupráce s ČIŽP nebyla o represních opatřeních. A ještě jedna důležitá věc. Díky exkurzím, které organizoval SVOL, jsem měl možnost navštívit některé evropské země a přímo u tamních vlastníků lesů čerpat poznatky pro naši práci. Jsem za to velmi vděčný, získané poznatky mi potvrdily oprávněnost chápání našeho směřování systému SSL a myslivosti. Nemohu opomenout ani setkání s tehdejším ministrem zemědělství panem Luxem v parlamentu v roce 1995 při odborné prezentaci nového lesního zákona a pak i na jednání s vedoucími pracovníky OkÚ Klatovy.

Při pravidelných poradách s představiteli vlastníků lesa se nám podařilo aktivně zapojit do problematiky také ostatní kolegy ze životního prostředí (voda, odpady, ovzduší, ochranu ZPF i ochranu přírody), a tak se každoročně aktivně rozšiřovala potřebná informace zejména pro OLH. Mrzelo nás, že v prvních rocích platnosti nového lesního zákona vedení LČR prezentovalo zákonný stav výkonu u drobných vlastníků lesa jako pro ně neekonomický, přitom opak byl a je pravdou.

Nezanedbatelná je oblast prezentace lesnického oboru, a to nejen pro vlastníka lesa, ale pro celou společnost. V našem případě tomu nebránila ani OkÚ Klatovy, ani po reformě MěÚ Sušice. Za pomoci tehdejší paní starostky Města Sušice Jiřiny Rippelové a pana starosty partnerského města Wenzelbach Josefa Schmidase se nám podařilo v červnu 2006 zorganiz-

zovat v Sušici odbornou česko-německou lesnickou konferenci, jejímž hlavním posláním byla diskuse o hospodaření v lesích Šumavy a Bavorského lesa. Opět u toho byla také nemalá pomoc členů SVOL z regionu. Konference byla velmi přínosná pro obě strany. Byl jsem a také stále jsem přesvědčen, že je trestuhodné nevyužívat poznatky, které o lese a přírodě získávali již naši předchůdci. Nebylo a není to například o spočítání sazenic v porostu bez prokázání jejich původu. Chce to však respektovat alespoň některé základní poznatky lesnického oboru - pedologii, typologii či fytocenologii. Věřte, že je smutné na to poukazovat. A nedá mi neupozornit ještě na jednu důležitou věc, která se lesnictví přímo dotýká, a tou je nejednotnost sektoru a partikulární zájmy. Ta nejednotnost měla a bohužel stále má pro přírodu i pro společnost velice negativní dopady. Je třeba o těchto věcech podrobně hovořit a diskutovat. Tady bych uvítal třeba právě od SVOL uspořádání nějakého tematického semináře, na kterém by neměly absentovat ani MZe či MŽP a zástupci parlamentu. To je moje výzva pro všechny. Myslím, že je to potřeba, bez které se nedají realizovat možná správná či potřebná společenská i odborná výzvy. Není to žádná propaganda, je to polemika o potřebném, jak mi ještě nedávno při pracovním jednání řekl pan hrabě Jindřich Kollowrat. Budu se těšit, že k potřebné komunikaci a spolupráci napříč sektorem v brzké době dojde.

S pozdravem Lesu zdar

Ing. Štefan Kubašák

PEFC a ohlédnutí za propagačními aktivitami roku 2019

V rámci tohoto příspěvku bychom rádi členům SVOL, ale i ostatním čtenářům Zpravodaje, představili rozsah propagačních aktivit, které jsme uskutečnili v r. 2019 s cílem představit hlavní poslání a smysl certifikace PEFC a posílit povědomí o významu našeho loga na výrobcích z certifikované suroviny. S propagačním stanem a realizačním týmem jsme jezdili po celé republice, zájem o podporu a vzájemnou spolupráci na oborových i tematicky souvisejících projektech každoročně roste. Obsahem příspěvku je výčet hlavních akcí, kterých se pravidelně účastníme, více informací naleznete ve výroční zprávě PEFC 2019, jejíž elektronická podoba je zveřejněna na stránkách PEFC ČR i SVOL.

• Veletrh For Pasiv a For Wood a Řemeslo dětem 2019

Sezónu propagačních aktivit v roce 2019 zahájil tým PEFC ČR na výstavišti v pražských Letňanech, kde jsme se již opakovaně zúčastnili veletrhu For Pasiv a For Wood. Tato výstava má stabilně vysokou návštěvnost kolem 50 tisíc zájemců z řad odborníků i široké veřejnosti. V rámci veletrhu pořádala organizace Šikovné děti z. s. zábavnou akci Řemeslo dětem, kde byl PEFC nejen partnerem, ale současně jsme zde měli i svůj stánek a jedno ze soutěžních stanovišť ukázkových řemesel. Cílem celého projektu bylo naučit děti aktivně pracovat s nářadím, na našem stanovišti měli soutěžící za úkol sestavit dřevěný věšáček z několika dílů, samozřejmě z certifikovaného dřeva.

• Bezpečné dny v práci – SLŠ Žlutice

Jako sponzor akce zaměřila organizace PEFC ČR 29. 4. na Střední lesnickou školu ve Žluticích, kde se uskutečnil 1. ročník celostátního kola soutěže „Bezpečné dny v práci“. Soutěž vyhlásil a organizoval Odborový svaz pracovníků dřevozpracujících odvětví, lesního a vodního hospodářství v ČR. Tato nová soutěž je určena studentům středních lesnických škol a je zaměřena především na ověření teoretických a praktických vědomostí z oblasti BOZP a poskytování předlékařské první pomoci. V připraveném teoretickém testu byly zakomponovány i otázky související s certifikací a před samotným zahájením soutěže měl zástupce PEFC příležitost ke krátké prezentaci.

• Májové slavnosti ve Vlašimi

Již potřetí jsme zavítali na pozvání města Vlašimi s naším propagačním stánkem a lesnicko-edukačním programem na Májové slavnosti do Vlašimi, kam se každoročně sjíždí přes dvacet tisíc návštěvníků z blízkého i vzdáleného okolí. Tato akce je vždy příhodnou příležitostí prezentovat široké veřejnosti certifikační systém PEFC, vysvětlit význam našeho loga a dalších skutečností, týkajících se trvale udržitelného lesního hospodaření a certifikace spotřebitelského řetězce, důležitých pro spotřebitele.

• Propagační akce v Karlíně s Asociací lesních mateřských škol (ALMŠ)

S ukázkami z lesní pedagogiky jsme se zapojili počátkem května v Praze v objektu Kasárny Karlín při oslavách světového dne lesních mateřských školek. K těmto oslavám se připojilo kolem 250 návštěvníků, převážně z řad podporovatelů lesních mateřských škol či klubů. Naše organiza-

ce s ALMŠ dlouhodobě spolupracuje a rádi se k jejím aktivitám připojujeme. Zájem o stav našich lesů, práci lesníků i smysl certifikace je tu vždy opravdový.

• Dřevorubecké show – EUROJACK Jihlava

8. ročník českého zastavení ze seriálu dřevorubeckých sportů ME Eurojack se odehrál 8. června v jihlavském amfiteátru. Tak jako v předcházejících letech jsme využili této příležitosti k prezentaci trvale udržitelného hospodaření v lesích systémem PEFC a oslovení široké veřejnosti v souvislosti s logem PEFC a vysvětlováním smyslu našeho loga na výrobcích na bázi dřeva.

• Lesnický den Ralsko

Již 43. ročník největší lesnické akce pro veřejnost v České republice, kterou navštívilo přes 10 tisíc návštěvníků, se uskutečnil ve dnech 21. – 22. června v Ralsku. Pro nejmenší návštěvníky Lesnického dne byla připravena série disciplín a aktivit z repertoáru lesní pedagogiky. Za splnění úkolů na soutěžící čekaly diplomy a drobné odměny i z naší kolekce propagačních věcí s logem PEFC.

• Veletrh For Arch

Další výstava v našem kalendáři se konala ve dnech 17. – 21. září na veletrhu For Arch, která je každoročně pořádána na výstavišti v Letňanech. Je zacílena na širokou veřejnost, během výstavních dnů si veletrh prošlo více než 72 tisíc lidí. Ve spolupráci s naším tradičním partnerem – společností Lesní svět si PEFC pro návštěvníky i tentokrát připravil koutek s různými soutěžemi a informacemi o certifikačním systému PEFC.

• Den s Lesy města Brna

Další akcí našeho týmu byl dne 21. září Den s Lesy města Brna. Každý, kdo sem zavítal, měl příležitost si projít stezku mladého lesníka, plnou zajímavých úkolů. Po celý den byla také k vidění rozličná lesní technika „v akci“ a na závěr nabitého odpoledne mohli příchozí shlédnout akční řezbářskou show. Mimo skvělých zážitků si návštěvníci odnesli malé propagační předměty PEFC a užitečné informace o hospodaření v lesích. Na tuto akci zavítalo více než 4 tisíce návštěvníků z Brna i okolí.

• Flora Olomouc – doprovodný program Oslavy lesa

První říjnový víkend jsme vyrazili s propagačním stánkem do Smetanových sadů na Oslavy lesa na výstavě Flora Olomouc. Na stanovištích podél Rudolfovy aleje probíhaly prezentace péče o les a přírodu Olomouckého kraje. Kvízy a hry s lesnickou tematikou, soutěže o zajímavé ceny. Do oslav se zapojilo téměř 5 tisíc návštěvníků.

• Festival dřeva (Ostrava, Ústí nad Labem, Hradec Králové)

Cílem akcí Festival dřeva je přiblížit obnovitelnou surovinu „dřevo“, jako materiál budoucnosti, který se zpracovává ve sférách jak ruční, tak průmyslové výroby a který člověka dennodenně obklopuje v mnoha různých podobách. Pro PEFC ČR je to tradiční a organizačně velmi dobře připravený projekt.

• Den lesní techniky Městských lesů Hradec Králové

Den lesní techniky spojený s Festival dřeva se konal dne 12. října v Městských lesích Hradce Králové a přilákal přes sedm tisíc návštěvníků. K vidění byly ukázky lesní techniky, arboristika v akci, včelařství a zajímavé řemeslné dovednosti. Součástí Festivalu dřeva byla také dřevorubecká soutěž Timbersports Czech Cup, což byla velmi kvalitní soutěž našich domácích dřevorubců o Pohár Lesů ČR.

• Den LČR za obnovu lesa, Komorní Hrádek

Celkem na 14 místech naší republiky proběhla v sobotu 19. října historicky první akce Lesů ČR s názvem „DEN ZA OBNOVU LESA“. Informace o trvale udržitelném hospodaření v lesích podle systému PEFC jsme měli možnost prezentovat návštěvníkům z řad široké veřejnosti v Komorním Hrádku, spadajícího do působnosti LZ Konopiště.

Z Malé slavnosti lesa a dřeva

• Roadshow BAUHAUS

Na již osvědčenou součinnost s německým obchodním řetězcem BAUHAUS, do jehož odborných center zamíří během víkendu v průměru 15 tisíc zákazníků, jsme navázali i letos. Stejně jako v předchozích ročnících bylo hlavním cílem naší kampaně seznámit zákazníky s významem loga PEFC, informovat veřejnost o certifikaci, co obnáší i jakým způsobem se může každý zapojit do správné péče o les. Přímě před pobočkami Bauhausu měli zákazníci možnost seznámit se s činností naší organizace v několika městech ČR.

• Forum dřevostavby

Forum dřevostavby je nezávislá konference a společenská událost, které se organizace PEFC ČR účastnila jako generální partner. Konferencí se prolínalo několik tematických linií, z nichž tou nejvýznamnější pro budoucnost dřevostaveb, bylo téma „požární bezpečnosti a dále navrhování a provádění dřevostaveb“. S přednáškou zde vystoupil i výkonný ředitel PEFC Ing. Stanislav Slanina Ph.D., který pohovořil v souvislosti s tématem dřevostaveb

o důležitosti a výhodách výběru certifikovaného dřeva a o jeho kladném dopadu na kvalitu lesního hospodářství a zdravotní stav našich lesů.

• Internetový informační projekt Letem lesem

Čtvrtým rokem pokračoval informační projekt Letem lesem, jehož hlavním cílem je přitáhnout pozornost k lesnictví a šířit zajímavá fakta a podložené informace o lesích a jejich stavu směrem k široké veřejnosti. Tento projekt má své webové stránky a oslovuje i uživatele Facebooku či Instagramu.

• Internetový informační projekt Nekrm brouka

K aktuální nelehké situaci v lesích podpořila organizace PEFC ČR ve spolupráci s Lesnickou prací, s.r.o. web Nekrm brouka. Tento projekt byl stěžejním počinem a jedním z hlavních projektů roku 2019. Portál byl vytvořen zejména pro menší vlastníky lesů, aby jim pomohl úspěšně čelit kůrovcové kalamitě.

Z výroční zprávy PEFC 2019 sestavila Ing. Andrea Pondělíčková

Exkurze u Městských lesů Domažlice

Středočeský region SVOL si na své únorové členské schůzi naplánoval odbornou exkurzi k Městským lesům Domažlice. To jsme ještě netušili, jak se v následujícím období vyvine celková zdravotní situace a s tím spojené omezení veškerých aktivit. Naštěstí po zlepšení nakažové situace a uvolnění akcí spojených s větší koncentrací lidí, bylo rozhodnuto přeci jenom o uskutečnění této exkurze, samozřejmě s přijetím všech možných hygienických opatření.

Exkurze se uskutečnila ve dnech 3.- 4. června. Po příjezdu do známého rekreačního centra Babylon, hotelu Bohmann, kde jsme byli ubytováni, nás jednatelem společnosti Jan Benda seznámil s historií a současností městského majetku. Organizace ML Domažlice hospodaří na 3 771 ha lesa a dále na 20 rybnících o rozloze 31 ha. Organizační struktura majetku - jednatelem, ekonom, účetní a pět lesníků. Úvod jednatele doplnil ekonom majetku Josef Forst.

Po obědě jsme navštívili nejvyšší bod v okolí – Čerchov, který má nadmořskou výšku 1042 metrů. Zde nás na rozhledně Ing. Benda seznámil s dalšími podrobnostmi o majetku, např. že ucelený lesní majetek zároveň tvoří i vlastní honitbu, kterou provozují ve vlastní režii, a tak mají plně ve svých možnostech i ovlivňování stavů zvěře, což bylo vidět i na úspěšném zmlazování a odrůstání zejména buku.

Při zpáteční cestě byla zastávka na lovecké chatě, kde byl přítomen provozní personál a pracovník – lesník CHKO Český les. Dle obou stran zde není rozpor mezi lesním hospodařením a požadavky ochrany přírody. Byla prezentována celá řada činností, na které se významně finančně správa CHKO podílí – vnášení např. jedle do porostů, ponechávání podílů určité výše dřeva k zetlení, budování tůň, podpora vypouštění tetřeva hlušce až po péči o ovocný sad, který jediný zbyl po likvidaci osady Bystřice. Odpolední část jsme ukončili společnou večeří a volnou diskuzí.

Druhý den jsme navštívili některé realizované projekty – nově zbudované tůně a výše uvedený sad, který je postupně

obnovován. Byli jsme v lokalitách bývalých osad - Bystřice, Zámeček, které zanikly především v padesátých letech minulého století, protože se jednalo o hraniční pásmo. Rovněž jsme měli možnost vidět smrk, který je v této lokalitě objemově největší.

Poděkování za možnost uskutečnit tuto exkurzi patří vedení a provoznímu

personálu ML Domažlice, kterým přeje-me i úspěchy v novém oboru – mají totiž provozovat Městský pivovar Domažlice. Dále děkujeme starostovi obce Struhárov za zajištění dopravy a rychlé řešení náhradního vozidla.

Za region SVOL Střední Čechy
Ing. Miroslav Pacovský

Smrk u Zámečku byl vyhlášen památným stromem v červnu 1994, patří k největším smrkům v republice.

Proč a jak v lese hospodařit

Správná lesnická praxe v pěstební a těžební činnosti, příručka pro vlastníky lesů do 50 ha

Pro vlastníky drobných lesních majetků vydal SVOL za finanční podpory Ministerstva zemědělství v rámci realizace projektu SVOL „Za zdravé a prosperující lesy - osvětová a informační kampaň“ praktickou pomůcku pro hospodaření shrnující zásady správné lesnické praxe. Vedle legislativních požadavků na lesní hospodaření je součástí příručky také přehled všech aktuálních možností k získání finanční podpory či příspěvků na hospodaření v lesích.

Publikace je v tištěné verzi neprodejná, lze si ji však vyzvednout v kanceláři SVOL v Pelhřimově nebo u předsedů regionálních organizací SVOL, případně Vám ji zašleme oproti úhradě poštovného.

Aktualizovaná příručka ve formátu PDF je nyní také ke stažení na webových stránkách SVOL www.svol.cz v sekci Publikace (aktualizace se týká finančních podpor).

Na příručku volně navazuje soubor průběžně doplňovaných videí s názornými ukázkami vybraných činností – YouTube kanál SVOL.

Zapojte se i Vy do boje s kůrovcem a buďte součástí založení nového lesa!

10. 10. 2020 od 9:00 do 14:00 Rajnochovice, U Chaloupky. Akci pořádají Arcibiskupské lesy a statky Olomouc s. r. o. s podporou SVOL. Více na www.alsol.cz.

Členové SVOL obnovili tisíce hektarů holin po kůrovcové kalamitě

Jak ukazuje nejnovější průzkum Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů, kterého se zúčastnilo 101 respondentů, kteří vlastní resp. spravují 253 721 ha (z hlediska výměry je to 48 % členské základny), byla na jejich lesních majetcích v r. 2019 provedena obnova lesa na ploše 3 680 ha, což je téměř 55% nárůst oproti roku 2018.

Podobně jako v předchozích letech i vloni převažovala umělá obnova nad

přírozenou obnovou, což je dáno i tím, že pro přírozenou obnovu nejsou všude příhodné podmínky a oddalování zalesnění by vedlo k erozi nebo k vytvoření hustého travního drnu nebo porostů keřů, které obnově lesního porostu po kůrovcové kalamitě brání. V roce 2019 se na úbytku holin podílela umělá obnova 86 % a přírozená obnova 14 %.

Celkový objem sadebního materiálu použitého při umělé obnově lesa na majetcích, které se do ankety zapojily, činil v loňském roce 21,7 mil. ks., což je o 66 % více než v roce 2018.

Výsledky průzkumu u obecních, soukromých a církevních lesů potvrdily trend minulých let, a sice rostoucí podíl listnatých dřevin při zalesňování. V roce 2019 se posunul poměr listnatých a jehličnatých dřevin na majetcích respondentů na 62:38 %, v roce předcházejícím představoval 56:43 %. Rovněž u průměrného podílu melioračních a zpevňujících dřevin (listnáče a jedle) došlo k dalšímu meziročnímu navýšení, a to z 61 % na 66 %. Podíl smrku při zalesňování v r. 2019 činil pouze 17 % (v r. 2018 představoval 27 %), podíl modřínu a douglasky pak necelá 4 %.

„Průzkum potvrzuje, že nestátní vlastníci lesů přistupují ke svým majetkům

odpovědně, myslí na své potomky, aktivně zalesňují holiny vzniklé v důsledku dlouhodobého sucha a historicky nejrozsáhlejší kůrovcové kalamity a snaží se o zakládání pestřejších porostů lépe odolávajících klimatickým změnám. A nepotřebují k tomu další příkazy, zákazy a sankce. Vždycky platilo a platí, že dobrý hospodář dokáže sám posoudit, co je pro budoucnost jeho lesa nejlepší“, uvádí předseda SVOL František Kučera, zároveň však dodává, že ani ten se v příštích desetiletích neobejde bez finanční pomoci státu. „V roce 2019 dosáhla obnova lesa rekordních čísel, zároveň však bylo dosaženo také historicky nebývalého objemu nahodilé jehličnaté těžby – v nestátních lesích cca 13 mil. m³. V důsledku toho lze v následujících letech očekávat nárůst zalesňovacích povinností a finančních nákladů na pěstební činnost. Je zde riziko, že bez odpovídající výše kompenzace za škodu způsobenou v důsledku kůrovcové kalamity budou vlastníci lesů nuceni výrazně utlumit zalesňování. A to by byla špatná zpráva pro celou společnost, protože zalesňování je společně s aktivním managementem lesů zásadní pro zvyšování pozitivní vodní bilance v lesních porostech.“

(red.)

Zájemci o členství ve SVOL jsou vítáni. Pro další informace se obraťte na naši kancelář v Pelhřimově, nebo navštivte webové stránky www.svol.cz.

Vydává: Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR, K Silu 1980, 393 01 Pelhřimov, IČO 45035652, tel./fax: 565 324 203, e-mail: info@svol.cz, vychází 3x ročně v nákladu 2000 ks. Odpovědný redaktor: Ing. Marie Růžková; za obsah příspěvků ručí autoři. Není-li uvedeno jinak, pocházejí veškeré použité fotografie z archivu SVOL. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod evidenčním číslem MK ČR E 17027. Vytisknuto na papíře certifikovaném PEFC.

